

PİLONİDAL SİNÜS: “JEEP” HASTALIĞI MI, “JEAN” HASTALIĞI MI?*

PILONIDAL SINUS: “JEEP DISEASE” OR “JEAN DISEASE”

Hakan Kulaçoğlu¹, Mehmet Ungan², Mehmet Tümer², Cemile Ertan³

Özet

Sakrokoksigeal bölgenin pilonidal hastalığı, “jeep” ve benzeri araçları kullanan kişilerdeki ensidansının daha yüksek olması nedeniyle “jeep hastalığı” olarak da adlandırılmıştır. Hastalığının etiolojisinde araç kullanımı dışında, belli giysilerin, artmış fiziksel aktivitenin, terlemenin ve kişisel hijyen yetersizliğinin de önemli olduğu düşünülmüştür. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sağlık Merkezi’ne başvuran öğrenciler arasında pilonidal sinüs tanısı konulanların çoğunun “jean” türü pantolonlar giydiklerinin gözlemlenmesi üzerine oluşturulan prospektif çalışma protokolünde hastalar giyim tercihlerine göre dört gruba ayrıldı. Hastaların toplam % 84.9’unun düzenli olarak ya da sıklıkla “jean” giydikleri saptandı. “Jean” türü pantolonları hiç giymeyenlerin oranı ise sadece % 5.7 idi. Bu çalışma ile “jean” türü pantolonlar giymenin pilonidal sinüs gelişiminde kesin bir etiyojik etken olduğunu söylemek mümkün değildir. Ancak elde ettiğimiz sonuçlar, bu tür dar giysilerin pilonidal sinüs oluşumunda rol oynayabileceğini ya da asemptomatik bir pilonidal sinüs olgusunu semptomatik hale çevirebileceğini düşündürmüştür.

Anahtar sözcükler: Pilonidal sinüs, “jean”, dar giysi

Summary

Pilonidal sinus is named as “jeep disease” because of its high incidence among jeep drivers. Certain types of clothing lack of personal hygiene, rigorous physical activity are also associated with this disease. We observed, in Middle East Technical University Medical Center, that most of our pilonidal sinus patients wear jeans in their daily life. Thus, a prospective study was designed to investigate the relationship between pilonidal sinus and wearing jeans. Fifty-three consecutive patients with pilonidal sinus were questioned about their clothing preferences. The patients were analysed in four groups with a prospective study protocol. More than half of the patients wore jeans regularly (7 days a week). This figure increased to a total of 84.9 per cent when the patients who wore jeans 4-6 days a week and those in the first group were considered together. We can not say that wearing jeans is an independent ethiological factor for pilonidal sinus. However, our results prompted us think that such constrictive clothing may cause pilonidal sinus to develop, or at least can render an asymptomatic pilonidal sinus symptomatic.

Key words: Pilonidal sinus, jeans, constrictive clothing

Giriş

Sakrokoksigeal bölgenin kıl içeren sinüsle seyreden hastalığına “pilonidal sinüs” (pilus = kıl, nidus= yuva) adı 1880’de Hodges tarafından verilmiştir.¹ Hodges’in hastalığın etiopatogenezi hakkında ortaya attığı konjenital teori önceleri kabul görmüşse de son yıllarda ağırlık kazanan görüş, pilonidal sinüsün edinsel bir hastalık olduğudur.² 1944 yılında Dr. Louis Buie’nin, bu hastalığa mekanize askeri birliklerde sıkça rastlandığını bildirmesinden sonra pilonidal sinüs, “jeep hastalığı” olarak da anılmaya başlanmıştır.³ Buie ve daha sonra di-

ğer yazarlar hastalığın gelişiminde “jeep” ve diğer araçlarda sürücülük yapmanın; ağır teçhizat ve askeri giysilerin, aşırı fiziksel aktivite ve terlemenin önemli rol oynadığını düşünmüşlerdir.

Buie’nin klasik makalesinden yarım yüzyıl sonra, biz de, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sağlık Merkezi’ne (ODTÜ-SRM) başvuran ve pilonidal sinüs tanısı konan hastaların çoğunun günlük yaşamlarında “jean” türü pantolonlar giydiklerini gözlemledik. Bu saptamadan hareketle pilonidal sinüs hastalarımızı giyim tercihlerine göre analiz ederek bir sonuca varmaya çalıştık.

* Bu çalışmanın ilk sonuçları, 17-20 Haziran 1998 tarihlerinde Macaristan’ın başkenti Budapeşte’de yapılan 8. Avrupa Cerrahi Kongresi’nde poster olarak sunulmuştur.

¹ Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sağlık Merkezi, Genel Cerrahi Uzmanı

² Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sağlık Merkezi, Aile Hekimliği Uzmanı

³ Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sağlık Merkezi, Dermatoloji Uzmanı

Yöntem

Bir yıllık süre içinde ODTÜ-SRM'ye başvuran 53 pilonidal sinüs hastası prospektif bir çalışma protokolüne kaydedildi. Bu hastalara ne sıklıkta "jean" türü pantolonlar giydikleri soruldu, yanıtlara göre dört ayrı grup oluşturuldu.

Bulgular

Hastalarımızın 47'si erkek (%88.7) ve 6'sı kız (%11.3) öğrencilerdi. Ortalama yaş 19.2 olarak bulundu (17-25). Kırkiki hastanın ilk başvurularında pilonidal abse saptandı. Drenaj uygulanan bu hastaların daha sonraki ortalama pansuman sayısı 4.8 oldu. Hastaların sadece 8'inin (%15.1) pozitif aile anamnezi mevcuttu. En ilginç aile öyküsü, bir ağabeyi ve iki amcası pilonidal sinüs tanısı ile ameliyat edilmiş bir erkek hastaya aitti.

Günlük yaşamlarında, haftanın her günü "jean" giyen hastalar "düzenli" grubuna alındılar. Hastalarımızın yarıdan çoğu bu grupta idi. Haftanın 4-6 günü "jean" giyen hastalar ile ilk grup birlikte ele alındığında toplam %84.9'luk bir orana ulaşıldı. Hastaların sadece %5.7'sinin hiç "jean" türü pantolon giymemeleri dikkat çekici idi (Tablo 1).

Tablo 1
Hastaların "jean" kullanma sıklığı

Düzenli	Sıklıkla	Bazen	Hiç
(7 gün/hafta)	(4-6 gün/hafta)	(1-3 gün/hafta)	(0 gün/hafta)
29 (%54.7)	16 (%30.2)	5 (%9.4)	3 (%5.7)

Tartışma

Son yıllarda yaygın destek görmeye başlayan edinsel teoriye göre, sakrokoksigeal bölgenin pilonidal hastalığı orta hatta yer alan kıl folliküllerindeki değişiklikler ile ortaya çıkmaktadır. Bu folliküller önce keratin birikimi ile şişmekte, sonrasında gelişen enflamasyon ve ödem ile folliküllerin ağızları tıkanmaktadır. Giderek genişleyen follikül sonuçta alttaki derialtı yağ dokusuna rüptüre olmakta ve böylece pilonidal abse gelişmektedir.⁴

Hastalığa askeri personelde daha sık rastlandığı görüşü kesinlik kazanamamış olmakla birlikte,⁵ özellikle araç kullanımına bağlı gluteal friksiyonun,⁶ bazı giysi türlerine (özellikle askeri üniformalar) bağlı olarak terleme artışının ve kötü hijyenin pilonidal sinüs gelişiminde rol oynadığını bildiren yazarlar vardır.³ Askeri giysilerin et-

kilerine benzer özelliğe sahip bir giysi günümüzde özellikle gençler tarafında yaygın olarak kullanılan "jean" türü pantolonlardır. Bu ve benzeri dar giysiler uylukları ve gluteayı sıkıca sarmakta, havalanmayı önlemekte ve terleme artışına neden olmaktadır. Daha önce hemoroid etiolojisinde de suçlanan dar pantolonların⁷ pilonidal sinüs gelişimi için sözü edilen uygun şartları hazırladıkları düşünülebilir.

Pilonidal sinüs bir genç yaş hastalığı olup sıklığı puberteden sonra hızla artar.^{8,9} Bu durum, puberte sırasında serum düzeyleri yükselen seks hormonlarının pilosebassöz glandlar üzerindeki etkilerine bağlanmıştır.¹⁰ Pilonidal sinüs 25 yaşa kadar sık görülür ve bu nedenle üniversite öğrencileri hastalığın en sık görüldüğü yaş diliminde yer alırlar. Buna bir de kişisel hijyene dikkat edilmemesi gibi bir olumsuzluk eklenmesi halinde pilonidal sinüs gelişimi daha da kolaylaşabilir.

ABD'nin Minnesota eyaletinde kolej öğrencilerinin rutin fizik muayeneleri sırasında erkeklerde %1.1, kızlarda ise %0.1 oranında pilonidal sinüs saptanmıştır.¹¹ ODTÜ'de 11.991'i erkek ve 6.459'u kız olmak üzere toplam 18.450 öğrenci öğrenim görmektedir ve bu rakam yaklaşık 200 pilonidal sinüs hastası ve binlerce cerrahi pansumanlık bir potansiyeli yansıtmaktadır.

Bu çalışmada, pilonidal sinüs hastalarının büyük çoğunluğunun düzenli ya da sık olarak "jean" giydikleri saptanmış olmakla birlikte, "jean" giyenlerin çoğunda pilonidal sinüs gelişeceği görüşü doğru değildir. ODTÜ'deki binlerce öğrenci ve dünyada milyonlarca genç "jean" türü pantolonlar giymekte ve bunların çok azında pilonidal sinüse ait yakınmalar ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, sadece bu çalışmanın sonuçlarına bakarak "jean" giymenin pilonidal sinüs etiolojisinde bağımsız bir faktör olduğunu söylemek mümkün değildir. Ancak elde ettiğimiz sonuçlar bize, dar pantolon giymenin pilonidal sinüs gelişimini kolaylaştırabileceğini ya da en azından asemptomatik bir pilonidal sinüs olgusunu semptomatik hale getirebileceğini düşündürmüştür. Bu nedenle, bir üniversite sağlık merkezinde ya da benzeri bir sağlık kurumunda çalışan bir hekimin karşılaşıacağı pilonidal sinüs hastasına, mevcut sorunun kişisel hijyene dikkat etmemesi halinde kolayca tekrarlayabileceğini, uygun bir dönemde küratif cerrahi tedavinin en doğru yaklaşım olacağını söylemesi ve o zamana kadar da en azından sınav dönemleri sırasında hastalığın semptomatik hale gelmesine neden olacak dar giysilerden kaçınmasını önermesi doğru bir yaklaşım olacaktır.

Kaynaklar

1. **Hanley PH.** Symposium: the dilemma of pilonidal disease. *Dis Colon Rectum* 1977; 20: 278-80.
2. **Talbott TM.** Pilonidal disease. Seminars in Colon & Rectal Surgery'de. Ed. Veindenheimer MC. Philadelphia, WB Saunders, 1990; 224-6.
3. **Buie LA.** Jeep disease. *South Med J* 1944; 37:103-9.
4. **Boscom J.** Pilonidal disease: long-term results of follicle removal. *Dis Colon Rectum* 1983; 26: 800-7.
5. **Akwari OE.** Pilonidal cysts and sinuses. The Biological Basis of Modern Surgical Practice'de. Ed. Sabiston DC. 13. baskı. Tokyo, Saunders Co., 1986: 1596-600.
6. **Hardaway RM.** Pilonidal cyst-neither pilonidal nor cyst. *AMA Arch Surg* 1958; 76: 143-7.
7. **Corman ML.** Hemorrhoids. Colon & Rectal Surgery'de. Ed. Corman ML. 3. baskı. Philadelphia, JB Lippincott Co., 1993: 54-115.
8. **Clothier PR, Haywood IR.** The natural history of the postanal (pilonidal) sinus. *Ann R Coll Surg Engl* 1984; 66: 201-3.
9. **Klass AA.** The so-called pilonidal sinus. *Can Med Assoc J* 1956; 75: 737-42.
10. **Price ML, Griffiths WAD.** Normal body-hair - a review. *Clin Exp Dermatol* 1985; 10: 87-97.
11. **Dwight RW, Maloy JK.** Pilonidal sinus - experience with 449 cases. *N Engl J Med* 1953; 249: 926-30.

Geliş tarihi: 25. 06. 1998

Kabul tarihi: 21. 07. 1998

İletişim adresi:

Dr. Hakan Kulaçoğlu
Bahçelievler, 1. Cadde, 109/5
06490 ANKARA
Faks: (0312) 212 75 63